

Tractatus de tribus ordinibus
beatissime virginis dei
genitricis Marie. ✠ ✠

Epistola R. D. fratris Gilberti Nicholai
ad serenissimā reginā Anglie Katherinam.

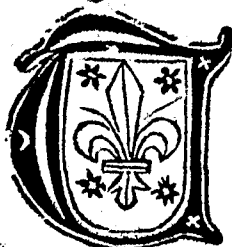

Epe multūq; men

te reuolui o serenissima regina
illam dilectionē gentricis tue
scē memorie regine Elizabeth
quam ad nostrā p̄diu vixit ha
buit obseruantia. nec alio cessa
ui cogitare ex quo anglia penit

illam quā tua maiestas ad nostrā familiā habet ca
ritatē Letabar p̄fecto videre filiā tātam tāte matris
in hys q̄ sunt virtutis imitatricē. ita vt de genitrice
tua possit illd̄ ecclesiast. xxx. dici Mortua est regina
Elizabeth: et iā nō est mortua. similē enī reliquit ū
bi post se. Sed has laudes tuas missas facio cū non
sit michi data ad tuā celsitudinē q̄tū digna est ma
gnificandā dicēdi facultas: hoc solū iudicauit bonū. i.
tue maiestati offerre et dedicare tractatū de tribus
coronis & tribus ordinibus Marie v̄gis/ vt vel in mo
dico gr̄as redderē tū genitrici tū filie. Scio enī no
strā totā obseruantia ad maiora obnoxia: quippe q̄
vtrāq; multū bene meruit de nostra familiā: sed nō
habui nūc maiora que offerre tue celsitudini vale
rem. Si vero aliquando maria v̄rgo dederit. haud
dubium quia et ip̄e dabo/offerā/et dedicabo tue ma
iestati. Vale regina coronata tribus coronis mori
bus meritorum/et angloꝝum.

Tractatulus de tribus coronis v̄rgi
nis marie/et de tribus ordinibus/et vna
regula et iusto cuius missa. de virtutibus
euangelicis dicte marie v̄rginis.

Cita nūc corona

illa quia christus in humani
tate nostrā coronatus regnat
in celo: et similiter illa q̄ v̄r
go in celo a beatissima trini
tate coronata est de q̄ potest
intelligi illud apo. xij. Vidi

signum magū in celo. Solum loqui intendimus
de coronis deuotionis que a sumis pontificibus et
a doctoribus vel a sanctis personis facte sunt ab ho
nozem iesu. et marie matris iesu. Et sūt numero sex
tres filij: et tres matris. pro quarū claro intellectu
est sciendum q̄ facte sunt iuxta tres consideratōes
scz penes nomina/ penes opera/ et penes tempora/
Penes nomina sunt due corone. vna nominis iesu.
et altera nominis marie que consistunt in decem
psalmis. Nam p̄ima corona continet quinq; psal
mos qui incipiūt a quinq; litteris nominis iesu. scz
Iubilate/ Exaudiat te dñs. Saluū me fac domine.
Ex quo. et Sēpe expungauerunt. Illa vero no
minis marie cōtinet alios quinq; psalmos. scz Mag
nificat. Ad dominum cū tribularet. Miserebue. In
conuertendo. et Ad te leuauit oculos meos. de quib;

bus duabus coronis sanctus bonaventura: et sancta
Brigida multa scripserunt. Unde ego ipse vidi in
prouincia Colonie fratres nostre obseruantie deuo-
te singulis diebus post cōpletorium dicentes coro-
nam predictam beate marie cum quibusdam anti-
phonis et oratiōibus. Due vero corone secundum
opera sumuntur p̄cisse penes illa opera que p̄cipua
fuerunt inter cetera christi & virginis opera que in
euangelio leguntur. Nam p̄cipuum opus christi
fuit q̄ per vulnera sua nostra vulnera sanauit & ge-
nus humanum redemit. Et ista corona fuit facta
a sancto gregorio papa/et solum continet. v. Pater
noster. et. v. Ave maria in honorem. v. plagam xpi
et. v. dolorum p̄cipuorum matris eius. P̄cipua
autem opera virginis que in euangelio leguntur
sunt decem iuxta decem virtutes euangelicas. i. in
euangelio scriptas de virgine. scilicet q̄ fuit. Casta
Prudēs/ Humilis/ verax et fidelis/ Veritas enim
ista fuit cordis et oris. Magna oratrix quia semper
deum magnificabat/ Obediens/ pauper/ paucis/
pia/ et conuictifica id est dolorem crucis semper in
corde gerens. Unde hec corona que solum continet
decem Ave maria in honorem decem virtutum et
operum v̄ginis fuit facta a papa alexandro. in qua
debet premiitti vnus Pater noster. pro papa et scilicet
statu ecclesie. Sunt autē indulgentie. xx. millia annorū
cōcesse dicentibus illas. scilicet decem millia annorū p̄ corona
domini iesu: et totidem pro corona marie matris ie-
su. Et ego qui hec scribo vidi breuia apostolica p̄-

dictas indulgentias concedentia. Due vero corone
que accipiuntur et fiūt secundū tempora et annos qui-
bus filius et mater vixerunt in hoc mūdo sunt que
sequuntur. Nam p̄ima que est de tempore siue annis
quibus dñs iesus vixit in hoc mūdo cōtinet. xxxiij.
Pater noster. et totidē Ave maria. quia sex. christus
xxiij. annis vixit in hoc mūdo & nō plus nec minus
Illa vero virginis continet. lxxij Ave maria. ante
quolibet decem p̄mittēdo vnus Pater n̄r. & ante. xij.
Ave maria vltima. sunt enī sex senarij et vnus duo-
denarius. Nam virgo tot annis legitur vixisse i hoc
mundo scilicet tot annos quot filius habuit discipu-
los. Sunt autem indulgentie p̄ corona domini ie-
su quam fecit papa leo. xxxiij. millia dierū. et lxxij.
millia pro illa virginis quam fecit papa Iulius.
Vides ergo lector q̄ quattuor corone facte sunt a
quattuor papis siue summis pontificibus. Due au-
tem a sanctis. scilicet Bonaventura et Brigida.
Aduertat tamen lector et caueat prudenter de dua-
bus coronis annorum. Nam duas opiniones lego
de annis quibus vixit in hoc mundo dominus ie-
sus. Et tres de annis quibus vixit virgo maria ma-
ter iesu. Dicunt enim aliqui doctores q̄ christus so-
lum vixit in hoc mundo. triginta duob⁹ annis et tri-
bus mēlibus. Alij vero dicunt q̄ vixit triginta trib⁹
annis integris nec plus nec minus. et credo q̄ nul-
la sit contrarietas in hijs duabus opinionibus:
quia vna loquitur de natiuitate christi in vtero
iuxta illud quod in ea natum est de spiritu san-

isto est. Alia vero de natiuitate ex utero iuxta illud
 angeli ad pastores. Hodie natus est vobis saluator,
 Constat autem manifeste qd si vita christi compute-
 tur a natiuitate ex utero qd solum vixit. xxxij. annis
 et tribus mensibus quia remanet nouus mensis qui
 bus fuit in utero. Si vero computetur vita christi ab
 hora qua factus est homo. scz in die Annunciationis
 patet clare qd vixit. xxxij. annis. Nam eade die qua
 fuit conceptus fuit et passus. xxxij. annis reuolutis.
 De vita vero virginis sunt maiores difficultates q
 pluriore opinioes. Una opinio tenet qd beata vir-
 go solum vixit quinquaginta annis. Secunda tenet qd
 lxxij. Tertia vt supra dixi qd. lxxij. Primam opinio-
 nem tenet dñs milesius Episcopus Smyrne. Secun-
 dam beatus Hieronimus Tertiam. iohannes da-
 maskenus. de duabus primis puto me legisse in ma-
 gno vincencio historiali. li. viij. Sed quia sedes a-
 postolica (que maior est omni doctore et omnium do-
 ctorum historia / et opinione non contenta in sacro
 canone) approbavit pie opinioes damasceni sicut
 tunc constat per breue apostolicū. quod seruatur
 et habetur in monasterio sororum beate marie Vi-
 suris. pertranseo. Hoc solū dico qd ex quo ecclesiasto-
 lum pie approbavit tertiam opinionem: qd nō sunt
 condemnandi qui tenent primam vel secundam.
 licet indulgentie solum sunt a papa Iulio date p
 tertia opinione et tenentibus illam.

Deo gratias et marie.

Sequitur primus ordo Marie virginis.

Aparuit gratia matris dei diebus
 istis nouissimis in psona quadā adeo
 deuota marie virginis vt nichil vellet
 scire nisi scientiam placēdi marie vir-
 gini et deo. dicebatqz qd scientia sciaz et virtus vir-
 tutū erat scire placere matri & filio per matrem. Me-
 rito igitur virgo illā psonam illustrauit & repleuit
 donis suis et gratiis apūde. Nam semel cū esset di-
 cta psona in oratione & dixisset iuxta suā consuetu-
 dinem orationem sequentē. Maria virgo et mater
 Iesu da michi cogitare dicere et facere que deo et ti-
 bi maxime placent. Incepit meditari de virtutib⁹
 virginis et mirari cum virgo esset plena virtutib⁹
 et gratiis vsqz ad verticē capitis / cur de tā paucis
 scripssent euangeliste. tandē in oratōe & contem-
 platione pseuerans illuminata fuit interius / et cog-
 nouit qd spūs sanctus quo euangeliste scripserat om-
 nia / voluit qd solum de decem virtutib⁹ virginis fa-
 cerent mentionem. et qd multum placebat christo et
 virgini de illis virtutibus meditari. vnde extic or-
 dinem cōposuit dicta psona qui dicitur de virtutib⁹
 marie virginis / in quo ordine ordinauit qd illi qd hūc or-
 dinem assumerent tria facerent / primo. manebunt
 virgines se paululum recolligerēt / et tanqz hērent
 ante oculos virginē preponerent / ipsa adiuvante qd
 virtutes eius in die illa obseruabūt. et precipue el-
 kant illam virtutem in quas se recognoscūt sepius

offendisse. Deinde et secundo ordinis, ut dicant in
die semel decies Ave maria premittendo pater no-
ster pro papa & felici statu ecclesie. Et tertio ordina-
uit ut sero reddant rationem coram deo & virgine su-
per hijs que mane promiserant gratias agentes si
obseruauerint et veniam petentes si offenderint. p-
ponentes q sequenti die melius obseruabunt. In si-
gnum autem huius ordinis fratres et sorores por-
tare debent supra se insignia. scilicet decem Ave maria.

¶ Sequitur secundus ordo.

 Multiplicata persona altera vice cum esset in
oratione et cogitaret de plagis et vulneribus
christi/ incepit mirari cur tam pauca vulne-
ra retinisset & reseruasset christus in sup cor-
pore cum fuisset plenius vulneribus a planta pedis usq
ad verticem capitis et maxime mirabatur quia non reti-
nuerat signata corone in capite, tandem fuit in ora-
tione illustrata et edocta q tot et tanta christus reser-
uaret quot et quanta reseruare debuerat. Intellexit
q interius in corde q multis placebat christo cogi-
tare de suis vulneribus unde factum est q predicta per-
sona instituit secundum ordinem qui vocatur ordo beate marie
de doloribus. quem constituit cum predicto ordine. Nam fra-
tres et sorores huius ordinis habent solum cum decem
Ave maria portare quinque pater noster. et semel in
die dicere in honore plagarum christi & dolorum matris christi.

¶ Sequitur tertius ordo marie virginis.

Tertio contigit cum esset in oratione predicta
persona ut plurimum desideraret scire inter
opera christi & virginis matris in euange-
lio descripta. que essent illa que magis deo
et virgini placerent. Desiderabat enim illa facere &
fuit illuminata in oratione et intellexit q christus
post assumptionem nostre humanitatis tria precipue fecer-
at. scilicet q veritatem euangelicam predicauerat. genus hu-
manum redimebat. et dignissimum altaris sacramentum
instituerat. & circa hec tria uero totum suum cor & studium
posuerat puta: ad sermones filij audiendos & imple-
dos. ad vulnera et crucem christi seruandam et portan-
dam. et ad sacram hostiam et dignissimum altaris sa-
cramentum venerandum et honorandum. Intellexit
q qd hec tria uellet facere q ualde placeret chris-
to & matri eius. Unde factum est q predicta persona se-
cit tertium ordinem beate marie de deuotionibus. Intel-
lexit enim q in hijs tribus implicabat suum desiderium. & ex
quidiebat sua oratio. qua semper petierat qd posset
cogitare/qd dicere/& qd facere qd summe placeret deo
et matri dei. Nam dicebat q erat cogitare de illis tri-
bus/loqui de illis tribus & facere illa tria et i hijs tri-
bus consistit tota deuotio virginis in euangelio scripta.
solum enim predicta. uij. deuotiones virginis i euangelio leguntur
de quibus etiam scribitur actuus tertio & in varijs historijs

sanctorum habetur quomodo primam deuotionem habuit
 uirgo in uita filii scilicet circa sermones secundam in
 morte filii quia stabat iuxta crucem. tertiam post mor-
 tem. quia post Penthecostem & missionem spiritus sancti se-
 quentabant cuncti fideles hoc dignum sacramentum
 et pleuerant in comunione & fractione panis. Felix
 certe illa anima que ad hec tria habenda anhelaue-
 rit: unde predicta persona iunxit istum tertium ordinem
 cum duobus primis. Nam istum tertium ordinem a-
 mabat super omnes quia alios omnes continet & super alios
 addit opera unde dicebat bonum est portare textum
 Ave maria ad honorem virginis: melius est illa di-
 cere: sed optimum est illa facere. Tertius autem ordo
 precipue docet opera & facere tria predicta. unde etiam
 predicta persona longius et plenius descripsit dic-
 tum tertium ordinem per tria capitula in modum qui
 sequitur.

Capitulum primum de tribus que fratres et sorores huius ordinis debent portare.

Ordinauit autem supradicta persona quod illi
 qui assumerent hunc ordinem tria porta-
 rent: tria dicerent: et tria facerent: et omnia
 ista sunt & respiciunt tres predictas deuotiones
 scilicet sermones christi vulnera christi et sacra hostia christi.
 Portant igitur decem Ave maria pro prima deu-
 otione ut dictum est in primo ordine: et quinquaginta pater-
 nostres pro secunda deuotione ut dictum est in secundo

Et ymaginem tris predictarum deuotionum ut fratres
 et sorores quasi in libro possint videre continue illa
 tria que totus ordo ipsorum uelatur: et super qui-
 bus fundatur.

Capitulum secundum de tribus que fratres et sorores huius ordinis debent dicere.

Pro prima deuotione scilicet sermonum fra-
 tres et sorores qui audiunt horas horolo-
 gy dicunt semel Ave maria. ut uirgo det
 illis gratiam quod non offendant in uerbo &
 sermone. Secundo pro secunda deuotione quando tran-
 seunt ante aliquam crucem. dicunt ore uel corde. Do-
 ne Ihesu rogo te per plagas quas sustinisti in cruce
 et per lacrimas quas mater tua fudit iuxta crucem
 ut dimittas michi vulnera & peccata mea et penas
 uulneribus et peccatis meis debitas. Tertio per ter-
 tia deuotione qui transeunt ante ecclesiam in qua qui
 est corpus christi uel qui intrant in ecclesiam dicunt
 Bone Ihesu te honoro honore illo quo honoras ab
 omnibus sanctis in tua ecclesia triumphante. et ho-
 noze illo quo honoraris ab omnibus christianis in
 ecclesia tua militante. et peto per illum amorem quo
 dignaris in hoc sacramento esse nobiscum usque in fi-
 nem seculi quod possim esse tecum post istud seculum in
 regno tuo in secula seculorum. Amen.

Capitulū tertium de fratribus que fratres
et sorores huius ordinis debent facere.

In prima deuotione scilicet sermoni xpi
fratres & sorores huius ordinis debent
non solum audire sermonem si sit qui pre-
dicet. sed etiam debent facere unum sermo-
nem xpi. Ille unus sermo xpi dicitur sermo pacis quia
christus pacem fecit dedit & predicauit. Unde fides &
sorores huius ordinis debent inter homines facere pacem
quantum possibile est & concordare discordes/et debent
esse aduocati et aduocate pacis excusando defectus
et mala aliorum et procurando pacem & benedictionem cum
ceterorum nunquam male loquendo de aliquo. sed male lo-
quentes de alijs ad pacem & charitatem conuer-
tendo. quia hec est gratia christi et matris eius. Secundo
pro secunda deuotione scilicet vulneri & cruci christi de-
bent fratres et sorores huius ordinis singulis die-
bus facere ad minus unam crucem. hoc est dicere/de-
bent desiderare propter christum sustinere aliquam per-
secutionem vel iniuriam et gaudere et letari quando fit
eis vel dicitur aliqua persecutio vel iniuria quia hec
est virtus crucis iuxta illud: Ibant apostoli gaudentes
a conspectu consilij. quoniam digni habitus sunt pro nomine ihesu
contumeliam pati. Quam felix anima que crucifixa
est crucifixa. Tertio pro tertio deuotione scilicet missa siue
sacramenti altaris debent fratres et sorores huius or-
dinis singulis diebus non solum audire missam sed

etiam facere hoc est dicere / debent pro honore tan-
ti sacramenti aliquid facere puta lauando corpora
illa & cetera altaris ornamenta vel dando talia pauperibus
ecclesijs et sacerdotibus. vel procurando quod ecclesie &
altaria sint munda sine araneis & huiusmodi. vel as-
sociando cum omni reuerentia sacramentum quando
portatur ad infirmos vel in processionebus per ciuita-
tes vel villas. vel instituendo & fundendo aliqua sus-
ceptoria vel orationes dicendas quotidie ad honorem tan-
ti sacramenti/ vel aliud aliquid quicquid illud fue-
rit faciendo ad honorem sacre hostie. Et aduertant fra-
tres et sorores ut dictum est. quod iste tertius ordo conti-
net duos precedentes: quare debent mane proponere
reseruare istas tres deuotiones virginis et sero red-
dere rationem & facere cenam scilicet cum petro petere la-
uari pedes & conscientiam si defecerunt in aliquo/ &
nunquam debent cum iuda desperare etiam si milites
peccauerint. sed semper proponere quod christi dei & virginis
adiutorio in futuro perfectius oblectabunt et se emen-
dabunt. Deinde in fine debent cum iohanne euangelista
dormire in sinu christi. id est se commendando sacratissime
hostie/ ite ad lectum. Solent enim fides & sorores huius
ordinis tam mane quam sero commendare se marie virgi-
ni/sancte cruci & sacratissime hostie que est panis vi-
te & viaticum viatorum. in cuius fortitudine perue-
niemus ad montem dei orez id est gloriam beatorum
ad quam nos producat mater dei/ stella maris/regina
celi/ domina angelorum/ mater gratie/ aduocata pec-
catorum virgo maria. Amen.

C Sequitur regula pistorum beate marie virginis.

Supradicta persona paulo ante mortem
suam postquam seruauerat & impleuerat om
nes tres supradictos ordines cum esset i ora
tione et diutius pleueraret tacta fuit i trinsk
tus in corde & exhilarata simul et illuminata in spu.
vt faceret vna regulam ex omnibus predictis tribus
ordinibus in qua poneret oēs virtutes virginis que
in euangelio leguntur et vulnera christi. et tres des
uotiones virginis & quadraginta opa ipsius in euā
gelio scripta et sex coronas filij et matris a summis
pontificibus vel sanctis factas vel institutas. et q̄ la
horaret p̄ approbatione dñe regule apud sedem apo
stolicam. fecit predicta plona vt sibi fuerat manda
tum et iam approbata est regula & confirmata a tri
bus sumis pontificib⁹. quorū vltimus est papa Leo
decim⁹ papa modernus put videri potest in bullis
approbationis & confirmationis dicte regule q̄ hñt in
ciuitate Bituricensi in regno francie. vbi & structū
fuit solēne monasteriū dictarum religiosarum a se
renissima dña Johāna de Francia filia Regis Lu
douici et sorore Regis Karoli que pollet nunc mi
raculis et fuit fundatrix prima trium ordinum pre
dictorum et regule sororum beate marie. Tenor au
tem regule talis est.

C Sequitur Regula Sororū beate marie virginis.

De Castitate prima virtute virginis
Marie quam Imitari debent sorores.
Primum Capitulum.

In nomine dñi Incipit
Regula et vita sororū beate marie vir
ginis. Maria virgo purissima et si ple
na fuerit omnibus gratijs & virtutibus tamē voluit
spūsanctus q̄ in Euangelio specialis quedā mētio
solum fieret de decem virtutibus vnde sorores qua
rum Regula et vita est Imitari virginem Glorio
sam quantum humana patitur fragilitas faciendo
se: dicēdo & cogitādo q̄ virgo in Euangelio legit se
cisse dicisse et cogitasse. Debent tñ summa diligentia
predictas decem virtutes opere complere vt de illis
vere dicatur qualis mater fuit tales et filie & sint so
tores virgini & formes corde vbo et opere. Vterū qz
primo in euangelio mentio sit de puritate virginis
Debent etiam sorores primo de puritate et castitate
seruanda sollicitè cogitare & ea opera dum viuūt fa
cere que virgo ex dicta virtute castitatis legitur fe
cisse. Ex virtute autē castitatis legitur virgo virgi
nitatem vouisse et cū virginitate sc̄m Joseph de
ma.
opa c
cas 78

sponsasse et gabrielem interrogasse quomodo fiet
 illud qm̄ virum non cognosco: Ad exemplum & imi-
 tationē virginis que fuit ortus conclusus totius pu-
 ritatis sorores voueant perpetuā cū perpetua clau-
 sura castitatem / & verū Joseph. dñm scz. Iesum spō-
 sūm accipiant illi ppetua caritate et nulla verba va-
 ni amoris aut dicant aut a quop̄ audiāt s; per suā
 castitatem cū solo Iesu earum sponso velint habere
 familiaritatem. Ad hñdū autem perfectius hanc casti-
 tatem fugiant suspecta concilia. Nulla etiam habe-
 ant verbo / scripto / nutu / vel dono / suspecta & sororia cū
 persona seculari aut religiosa. Sufficiat sororibus
 Iesus earum sponso qui pulchrior est vniuersis et
 totus desiderabilis. Est aut sororū clausura arctis-
 sima sicut & castitas purissima quia nec egredi pñt
 ad extra nec alie persone ingredi pñt ad ipsarū mo-
 nasteria: nō tñ infringitur sororū clausura qñ sit in-
 gressus aut egressus concurrentibus ex parte sororū
 euidenti necessitate et ex parte sūmi pontificis apo-
 stolica concessa auctoritate. Sicut nec infringitur
 cum intrat pilatus prouisione aut confessor pro
 sacramentorum administratione et mortuorū sepe-
 litione: aut medicus pro infirmarū curatione aut
 faber pro necessaria rerum reparatione / sicut etiā
 non infringitur quoad egressum qñ egrediuntur so-
 rores ad exemplum virginis consilio gabrielis. id
 est prelati pro noui monasterij susceptione vel anti-
 qui reformatione aut necessaria sororū translatione.

**De prudentia secunda virtute virginis
 marie. quam imitari debent sorores
 secundum capitulum.**

Maria virgo prudentissima semper fuit &
 prudentia sua que sequitur fecit. Nam
 cogitabat qualis esset gabrielis salu-
 tatio et conseruabat oīa verba q̄ de xpo
 aut a xpo dicebant & ceteris i corde suo. Et q̄ fugit i
 egiptū pro filio conseruando non rediens nisi prius
 herode defuncto / et non vadens ubi erat archilai ha-
 bitatio. Ad exemplum et imitationem virginis so-
 rores debent esse tardiloque quia solum septies legi-
 tur virgo locuta fuisse / debentq; nō leuiter loqui
 s; dicenda premeditari similiter et agenda et in cor-
 de iugiter conferre si ab eis regula earū obseruetur
 vltaq; ipsarū Iesu sponso placita inueniatur. Nam
 perfectissima prudentia est scire placere deo et canē-
 te ab omni quod deus offendit pctō. Maxime au-
 tem fugiant et caueant ab herode et archelao. id est
 a vicio inanis glorie & impatientie: nam herode oculi
 te trucidatur: leo aperte trahitur: que duo precipua
 fuga vincuntur. Ad habendam autē perfectius hanc
 virginis prudentiam seruent sorores strictissime in-
 tceptione nouitiaz / vt ad exemplū virginis nulla pe-
 nitus ingrediatur domum marie & monasteriū ipsa-
 rum nisi gabriela aut Iosepha. id est corpore forti &
 sana mente fidei et catholica: carens in fame nostra /

Nota
 q̄ dicitur
 prouident
 virginis

animo recta et prompta / ad legendum sufficienter
edocta/nulli persone seculari vinculo ligata.

**De humilitate tertia virtute virginis
marie quam debent sorores imitari
Tertium capitulum.**

13 duo
ra hu-
ilitatis
gine.

Maria virgo humilissima semper fuit cuius
dominus humilitatem respexit: ex humi-
litate autem que sequitur fecit. Nam tu
bata timuit laudata a gabriele/ch humi-
litate respondit. Ecce ancilla domini fiat michi se-
cundū verbum tuum. Ad exemplū & imitationē vir-
ginis sorores fugiant officia et gradus: nam sicut
laues pessima in religione ambicio cognoscitur: sic
in religiosa virtus vera esse dinoscitur quando cre-
ritus despecta intetius letatur. Vera enī humilitas
est letari cum despicitur: & tristari dū exaltatur nun-
quā proprio sensui credere: nam semper dicit fiat se-
cundū verbum tuum et non secundum meum/quare
sorores in capitulo et suis consultationibus propi-
as oppiitiones non defendant: sed cedant cōmunitati
que plus spūsancto regitur quam soror vna singula-
ris: dicant semper matri fiat michi secundum verbū
tuum nec se excusent aliquando a matre represente
precipue in capitulo. Ad habēdam perfectius hanc
humilitatis virtutem sorores semper diligant et ex-

herēantur matrem ancillam sicut bscarlam matre/
quia reuera ipsa tenet locū virginis marie. Matre
aut ancilla sorores suas carissimas filias amet & cō-
suletur. Singulis ordinarie sabbatis teneat capitu-
lum culpārum in quō cum magnā humilitate pen-
tentias matris sorores recipiāt scientes capitulum
pro huiusmodi culpis purgatoriū esse. Cum discre-
tione autem mater puniat sorores applicando sur-
ta exemplū boni samaritani oleum cum vino. Sint
autem sollicitę singule matres vt saltē seniel in an-
no singula monasteria carūm visitentur a prela-
tis ipsarum. In qua visitatione precipue inquirat vi-
sitator de castitate duplicis clausura: de charite et
pace fraternā/de paupertate/et humili obedientia/
de officio diuino/et oratione sancta.

**De veritate fidei quarta virtute virginis
marie quam imitari debent sorores
Quartum capitulum.**

Maria virgo verissima fuit et fidelissima
et ex veritate et fide: que sequuntur fecit.
Nam postq̄ filiū dei ex humilitate & obe-
dientia concepit ad montana ascendit et
in domum zacarie intrauit saluta-
tauit. Qui elizabeth dixit. beata que credidisti qm̄
efficiēt in te q̄ dicta sūt tibi a dño. O vgo vetissima

Nota
q̄ oper
fidei vi-
ginis.

et fidelissima quanta opera ex fide fecit: dñm con-
cepisti et ad deum et dei fidem conuertere omnes vo-
luisti. Ad exemplum & imitationē virginis. Sorores
debent esse in fide fortes: nec aliquam possunt re-
cipere in religionem suam nisi fuerit catholica et si-
delis. non excommunicata nec de crimine heresis sus-
pecta. Nam cū sine fide impossibile sit placere deo quo
modo possibile esset q̄ in religione que tota est dedi-
cata ad virginē et deo placēdum reciperetur aliqua
in fide dubia. Teneantur singule matres cum consi-
lio discretarum a dño papa: illum ex cardinalibus
petere qui est protector s̄m minorū huius religionis
ordinatione apostolica prelatoꝝ vt semper subdite &
subiecte sc̄e ecclie romane in fide stabiles obseruent
virtutes et beneplacita virginis marie. Ad habē-
dam perfectissimam veritatis virtutem meditentur so-
res s̄m sententiam deuotoꝝum virginis veritatē
non solum fuisse fidelis: etiam verbi. Unde pie cre-
ditur q̄ virgo in salutatione dixerit. deo gr̄as: vel
par tecum: propter votū veritatis quod antea emi-
serat. Sint igitur sollicite sorores vt in verbis suis
sint semper veraces q̄ x̄ps ē veritas q̄ p̄det oēs q̄ loqu-
tur mendacii. Unde sorores perpetuū seruent euāge-
licum silentiū: monasticum autē siue claustrate etiā
perpetuo seruent in ecclesia. claustro. dormitorio et
refectorio. Item adicto completorio vsq̄ ad primā
diei sequentis et quandoq̄q̄ iussu matris pulsatur
campanella silentij.

De deuotione quinta virtute virginis marie quam imitari debent sorores Quintum capitulum.

Maria virgo deuotissima semper fuit. et ex
deuotione que sequuntur fecit. Nam deū
attentissime & letanter laudabat dicens.
Magnificat anima mea dñm: exultauit
sp̄s meus in deo salutari meo. Singulis annis in
Iherusalem ascendebat et filium sequebatur ad au-
diendum sermones eius: & cum apostolis perseuera-
bat in oratione. Sepeq̄ legitur reuersa in nazareth
Ad exemplū et imitationē virginis debent sorores
sūm artem deī laudandi et orandi addiscere. Nec
potest in religione soroz proficere sine oratiōe. Nec
potest soroz damnari in morte que in vita chorū &
oratiōis amauerit. Habeant qui ip̄s sermones fa-
ciant si possibile sit saltem in festis solēnibus quos
attente et deuote audiant: quia qui ex deo est verba
dei audit. Nazareth id est ecclesiam frequētent/ad
quam semper obedientis imp̄letis reuertatur. Of-
ficium faciant secundū ordinariū romanū facien-
do semel in ebdomada de conceptione Iesu & semel
de conceptione matris Iesu nisi occurrat festum solē-
ne aut duplex et ebdomada sancta: festum autē sim-
plex tunc occurrens celebrandum transeat in festū
cōmemorationis. Singulis autē diebus quib⁹ nō
fit de beata maria fiat de ipsa cōmemoratio die noc

Nota
q̄ op-
notio
virgu

tum: preceptis festis & octauis festorum domini sabaoth
 Sorores layce pro officio diei dicant coronam domi-
 ni iesu que continet triginta tria. Pater noster. et to-
 tidem Ave maria. Et p officio beate marie coronam
 ipsius que continet septuaginta duo Ave maria et ses-
 ptem Pater noster. Sorores hospitaliales ad extra
 sine habitu religionis commorantes recipiant tertium
 ordinem virginis & dicant officium illius ordinis. Fra-
 tres autem apud sorores commorantes auctoritate apo-
 stolica possunt in missa & officio conformare se soror-
 ibus. Et quantum possibile erit seruetur a sororibus ora-
 tio mentalis tanto tempore quanto christus in cruce
 stetit mortuus; nam sine mentali oratione perfectio
 in religione parvula est aut nulla. Sorores commu-
 nient ordinarie de quindena in quindenam et in die-
 bus festis domini sabaoth: et virginis marie. In ce-
 na domini: prima dominica adventus/et prima die
 quadragesime/in festo omni sancto xpi et in festo san-
 cti francisci. Ad habendam autem devotionem et reue-
 rentiam ad istud dignissimum sacramentum sint omnes
 sorores vigilantes et sollicitae. Nam huius religionis p-
 cipua devotio esse debet: ad istud dignissimum sacra-
 mentum de quo singulis quintis feriis saltem como-
 moratio fiat in missa/sicut sexta feria de quinq; pla-
 gis:nisi impedimentum occurrat alevius festi aut
 octavarum. Preterea satagant matres si possibile
 est ut saltem in die eucharistie et p octavas iugis me-
 moria et laus habeatur p sorores ad hoc deputatas.

De obedientia sexta virtute virginis marie. quam imitari debent sorores Sextum capitulum.

Maria virgo obediensissima fuit ad de-
 um: et ad homines propter deum. Ante
 ex sua obedientia que sequuntur. fecit.
 Nam ex obedientia filium dei concep-
 tum cum essent impleti dies purgationis/partum in
 templum tulit: par turturum aut columbarum ob-
 tulit: cesari augusto obedivit in bethlem eundo et
 ibi proficundo. Ad exemplum et imitationem virgi-
 nis sorores obedire debent deo/decem eius precepta
 observando / turtures offerre veram confessionem
 de peccatis faciendo: et columbas deum toto corde
 amando. Item sorores prompte obedire debent su-
 is prelatiis patribus et matribus cogitantes quod vir-
 go que ex obedientia deum conceperat etiam stans
 in obedientia hominis: scilicet augusti cesaris deum
 peperit. Non enim potest soror sine obedientia de-
 am concipere aut fructum salutis asserre. Ad haben-
 dam perfectius obedientie virtutem sorores unam p electio-
 nem communis habeant matrem ancillam cui si-
 cut vicarie virginis matris cuius locum tenet obe-
 dire debent. Et ipsa tanquam tenens locum matris dei
 sit exemplar et speculum omnis virtutis & perfectionis.

Hoc
 est
 obedi-
 entie vi-
 ritas.

Non diiudicent sorores obediencias mris s; prom-
 pre obediant ac si virgo maria preciperet. Eligatur
 etiam a cōmunitate vna vice gerens que vices ge-
 rat matris absentis. Debent autē ambe semp & ubi
 non possent bono modo saltem altera ip̄atum ma-
 nere et stare cum sororibus precipue in choro opera-
 torio et refectorio. Eligantur preterea a cōmunitate
 septem discretę quatuor consilio vna cum cōsilio
 vice gerentis mater vtatur in arduis rebus et que
 sunt magne importantie. Mater vero que presume-
 ret in hmoi attemperare sine ip̄atum consilio accu-
 setur coram visitatore et acriter puniatur. Per com-
 munitatem etiam eligatur vna istarum discretarū
 in matrem vigilantem. cuius officium est quatuor
 pficere. Primo explorare scilicet si sorores post comple-
 torium sint recollecte intra clausuram interiorē et
 suas cellas. Secundo significare matri secrete soro-
 res que non sunt recollecte in cellis. Tertio cum ma-
 tre vicegerente et seniori discretarum audire scilicet li-
 teras matris tam quas mater mittit q̄ quas recipit.
 Quarto ordinare que et quādo sorores ibunt ad cō-
 fessionales: ita q̄ nulla presumat ire nisi missa a ma-
 tre vigilante vel matre ancilla/ quando aliquis ca-
 sus specialis occurrat. Cogitent sorores q̄ ppter de-
 um et virginem abnegauerunt proprias volūtas
 et ne sint sacrilege / caueant ne sequantur proprias
 affectiones sed humiliter obediāt matri etiam diffi-
 cilia precipienti. Sorores in hac religione nunq̄ e-
 mittant votum professionis ante sue etatis annum

quintumdecimum; nec recipiantur ante quartum
 decimum aut post quadragessimū nisi receptio cau-
 sam vigentissimā haberet. Cum autem sorores fa-
 ciunt professionem dicant in hunc modum. In no-
 mine patris et filij et spūs sancti & virginis marie.
 Ego soror. A. promitto et vobis deo et virgini ma-
 rie. et omnibus sanctis & tibi matri toto tempore vi-
 te mee observare regulam beate marie virginis vi-
 uendo in castitate cum clausura ppetua / et in obe-
 dieptia/et paupertate sancta obediendo generali et
 p̄uinciali vicariis obseruantie int̄ior p̄elatis per
 regulam sororibus a sede apostolica datis. Et ma-
 ter ancilla respondeat/ si hec obseruaueris promitto
 tibi q̄ maria in morte tua nuptias celebrabit tecum
 in filio suo. Et sorores oēs alta voce dicant. Amen.

De patientia septima virtute virginis marie quam imitari debent sorores. Septimum capitulum. ☸

Maria virgo patientissima semper fuit &
 ex patientia sua fecit q̄ sequitur. Sustinuit
 et patienter herodianam iudicāq̄ perse-
 cutiones. Item filium tradidit mēsa req̄-
 siuit et inuento filio pia maternaq̄ locutione dixit/
 fili quid fecisti nobis sic: ecce ego et pater tuus do-
 lentes querebamus te. Ad exemplum et imitationē
 beate virginis sorores debent deliberare aliquid p

Non
 pera p
 centie v
 gins.

nomine sui sponsi portare & sustinere et quotidie cru-
cem facere & letari atq; gaudere dum persecutiones
iniustas patiuntur / quia dicit dñs iesus. In paci-
entia vestra possidebitis animas vestras. Et si com-
patimur ait apostolus et conregnabimus. Que er-
go tollerant mala propter christum honorem in ce-
lo recipient cum christo. Debent etiam confortari si
forte deus non tam cito illas exaudiat aut ab eis in-
ueniatur et perseuerare querendo friduo scilicet / co-
tritionis / confessionis / et satisfactionis. Ad perfecti-
us habendam hanc patientie virtutem cogitent so-
rores quanta pro nobis christus sit passus & qd uni-
chil aduersi et paupertatis sustineant propter chri-
sti. Felices sorores que desiderant reprehendi et au-
gui et ex corde optant ab alijs vilipendi et a ceteris
sororibus conculcari quoniam talis est regnum ce-
lorum.

De paupertate / octaua virtute vir-
ginis marie. quam imitari debent so-
rores. Octauum capitulum.

Maria virgo pauperima pauperime sem-
per vixit: & ex paupertate que sequitur fe-
cit. Iesum reclinauit in presepio: quia nō
erat ei loc⁹ in diuerbio. Iohannis inuoluit
et non ex serico / et vberē suo pavit carens scilicet de-
licato et seculari nutrimento. Ad exemplum et imi-
tationem virginis debent sorores hanc euangelicā
margaritam amare et obseruare: sine qua ruunt
fere omnia religioſis monasteria: nec facile hec duo
simul manere possunt / diuitie et deuotio. Sorores
iesum reclinant in presepio: quando amant cellas &
cubilia vilia. Iohannis inuoluit quando grossis & ru-
dibus pannis induuntur. Lacte nutriunt virginali
quando in cordibus suis turpes cogitatus non reci-
piunt. Ad habendam autem perfectius hanc san-
ctam paupertatem debent sorores quarum pauper-
tas est inhabitando omnia in cōmuni et nichil in pro-
prio: attendere ad nouicias et professas / vt nouicie
nullo pacto recipiatur cum labe symonie. Professę
vero vigilent ne vltra necessarios redditus nouos
acquirant nec peuret aut emi faciant que curiosa
sunt qui potius labores manuum suarū mādurent ut
cur vgo faciebat. Mater ancilla et oēs sorores ipsi
possibile fuerit ament & sequantur operatorū: sicut
vna campanella ppria operatorū qua pulsata oēs
sine exceptiōe que proprias nō habent obedientias
diligentissime ad operatorium volent et cōueniāt.
Iohannis nominū filij et matris operando persola-
uant. Deinde sub silentio opus manuale cōtinuant.

Nota
tuor
ra pa
tatis
ginis

nisi mater licentiam loquendi dederit vel legendi.
Nulla autem soror presumat opus agere nisi qua-
le mater ordinauerit. Et omnes potius ea custodi-
ant et seruent que sunt communis et que sunt ad
vsum particularem sororibus concessa. Proinde
mater inuigilet ut necessaria sororibus infirmis et
sanis prout opus cuiusque fuerit ministraretur. Sit
mater sine acceptione personarum ne cum ad vna
oculum iactat alteram offendant. Et congruo tem-
pore prouideat ea que alio tempore inueniri mini-
me possent.

De pietate et charitate / nona virtute virginis marie. quam imitari debent sorores. Bonum capitulum.

Maria virgo piissima et misericordie ple-
nissima semper fuit: et ex misericordia et
pietate sequentia fecit. Filium lacte nutri-
uit / ab herode custodiuit / in egiptum po-
tauit: in cana galilee vinum postulauit / et ministros
saluari doctrina illuminauit. Ad exemplum et imi-
tationem virginis sorores debent lacte puritatis / scilicet
et cogitationibus et mundis affectionibus nutri-
re solum opera misericordie spiritualia et corporalia im-
plere. Et enim cum virginis dicantur esse speciales
filie et sorores debent cum virgine misericordissima
et ipse esse misericordes. Vincat hec religio ceteras
in puritate et charitate siue pietate quia sponse sunt

illius cuius mater virgo est et cuius pater seruum
nescit et qui animam suam posuit et corpus et vitam
dedit pro amicis suis. Ad habendam perfectius hac
virtutem cogitent quomodo monasterium in quo so-
res mutuo se non amant carcer est diaboli in quo
non habitat christus / quia ubi charitas ibi deus est /
faciant igitur quotidianum sermonem iuxta virgi-
nis primam deuotionem ut scilicet sint aduocate pa-
cis et errantium saluatrices nec aliena considerent
peccata / et alijs facile dimittant si velint sua sibi a do-
mino dimitti. Non capiat oculi matris requiem si
forte fuerint nonnulli inter aliquas sorores lites aut
iurgia donec illas reconciliauerit: vel si forte diffi-
les inuenerit ad reconciliationem trina monitione
preuia: illas incarcerationis: semperque vnus aut plu-
res apud sorores habeantur carceres humani. Su-
per omnia fiat misericordia infirmis / et talis qua-
lem sane vellent rationabiliter sibi fieri. Seruent
cum charitate paupertatem quia virtutes sunt: so-
res mutuo coniunctes et cohabitantes nec vna al-
teram expellat.

De gladio doloris siue compassionis declina virtute virginis marie. quam sorores debent imitari. Decimum capitulum.

Maria virgo dolorosissima in hac mortali
vita fuit/et ex compassioe filij fecit que
sequitur. Verba symeonis sepe animo re
uoluit: iuxta crucem filij morientis ste
tit: vultura passi et loca passiones sepe co
siderauit et visitauit. Ad exemplum & imitationem
virginis sorores debent in corde aliquem fasciculum
myre crucis portare & iugiter compassi christi et de
fontibus saluatoris id est quinq; plagis haurire a
quas salutis cum samaritana doctrinam vite et ve
ritatis/ cum magdalena lachrymas contritionis et
compassionis: cum maria virgine fontem lachry
marum dilectionis et deuotionis. Ad perfectius ha
bendam hanc virtutem compatiendi christo et eius
mortem flendi debent sorores scire qd hec gratia no
inuenitur in terra suauiter viuentium: delicata est
hec gratia nec datur admittentibus mundana letiti
am. Soror que optat ad hanc peruenire gratiam:
cesse est vt abstinenter et sobrie viuat et corpus vili
et duro tegumento vestiat. Unde quo ad abstinen
tiam sorores ieiunent ieiuna ecclesie et festis festis
et sabbato toto tempore vite sue: insudentq; vt in ci
bo et potu sine excessu vitam agant. Licet eis ter
in ebdomada scilicet feria prima tertia & quinta vi
carnibus in prandio tantum: nullo autem tempore
sane carnibus vescantur in cena. Sorores vero que
ieiunare voluerint in aduentu et quadagesima xpi
et apostolorum benedicta sint & virgine: nulla ta
men hoc tempore aduentus et quadagesimarum

duarum predictarum ieiunent nisi ad beneplacitum
et discretionem matris ancille. Quantum ad habi
tum debet habitus sororum esse vilis et talis colo
ris qualem fertur virgo habuisse et quali legit chris
tus indutus fuisse: nam fuit a matre veste incensa
illi coloris (vt dicitur) cineret indutus/acappha lu
toso turpi et nigro velatus/ ab herode veste alba de
ritus/a pilato vero rubra siue coccinea illusus. Co
lozmiter sorores que sponso suo et matri eius confor
mari debent cogitatu. habitu. et gestu. et actu. hos
quattuor colores portent. Et vbi matribus expedi
re videbitur etiam in capite similitudinem corone
gerant habeant igitur in habitu calorem cinereum
in velo nigrum/ nam et virgo mortem filij luge
bat/ velum nigrum ferendo. In scapulari vero et ma
tello gerant alios duos colores scilicet albi in man
tello et rubeum siue iacinctum in scapulari. Te
rum quia hyarem datorem diligit deus et sorores
querit christus que sibi seruiat cū gaudio omni ani
moto scrupulo aut inquietudinis vel timoris nubi
lo. Sciant sorores ad omnia supradicta se obliga
tas obligatione pene vel discipline. Obligatione
autem peccati aut culpæ non sunt obligate sorores:
nisi ad septem que sequuntur. Ad castitatem. clau
suram. obedientiam. paupertatem. Officium diui
num/ religionis habitum. regulare. ieiunium. Est q
per missum matri cū consilio discretarum et confessor
um vt possit dispensare cum tribus ultimis vt scilicet

infirmæ aut debiles alieq; sorores altam causam legitimam habentes iudicio matris et confessoris vnam discretis non teneantur pro tpe ad tria vltima supradicta. Hunc vero finem regule in vera perseuerantia factam iuxta vltimū verbū: de maria virgine in sacra positi scriptura quod est: erant omnes perseuerantes in oratione cum maria matre iesu. Perseuerent ergo sorores in obseruantia sue regule scdm exemplar q̄ monstratū est illis in virgine/ quia soror que perseuerauerit vsq; in finem salua erit et in gloria eterna regnabit cum iesu sororum sponso et cum omnium virtutū exemplari p̄fectissimo virgine maria. Amen. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nre approbatiōis p̄firmatiōis cōmunitiōis decreti innouatiōis p̄cepti mandati concessiōis indulti et voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit in dignationem omnipotentis dei ac beatorum petri et pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Dat̄ Rome apud sanctum petrum. Anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo quintodecimo. Undecimo Kal. Junij. Pontificatus nostri Anno tertio.

Deo gratias et marie.